

Nødvendig med et eget trykghetsdepartement

Det er behov for større sikkerhet og beredskap mot ulykker, naturkatastrofer, kriminalitet og terrorangrep utenfra. Vi må få bedre samordning og klarere ansvars plassering. Derfor må det etableres et eget departement for et tryggere samfunn, mener Sårbarhetsutvalget.

Utvalgsleder Kåre Willoch la i juli 2000 frem det han omtalte som en lang og omfattende problemkatalog (1). Der rettes et kritisk søkelys på kriseberedskap i fylker og kommuner, strøm- og vannforsyning, data- og matvaresikkerhet, transport, olje- og gassvirksomheten samt svakheter ved overvåknings- og etterretningstjenesten.

Men også smittevern og anbefalinger for å møte terror og sabotasje, inngår i rapporten. Utvalget presenterer en rekke scenarier. Blant annet er et eget kapittel viet trusselen fra kjemiske og biologiske stridsmidler, deriblant spredning av mildtbrannspor. Rapporten definerer mulige aktører og mål for bruk av slike våpen, vurderer behov for deteksjon, varsling, forebygging, medisinsk beskyttelse og behandling. 22 konkrete tiltak som må gjennomføres for å bli bedre rustet mot trusselbildet, er listet opp.

Sårbarhetsutvalget fastslår at sannsynligheten for at Norge blir rammet av terrorhandlinger er mer til stede enn noen gang. Utvalget konkluderer med at samordning og ansvarsdeling må bli langt bedre enn i dag.

Sårbarhetsutvalget

– Utvalgets mandat var å utrede samfunnets sårbarhet med sikte på å styrke samfunnets sikkerhet og beredskap, gi en helhetlig beskrivelse av risiko, vurdere organisering av det sårbarhetsreducerende arbeidet, anbefale tiltak og avveie sikkerhet og sårbarhet mot ønsket om et åpnere samfunn.

– Utvalget skulle også foreslå myndighetenes hovedkurs, prioritere fremtidig innsats, peke på hva som trenger ytterligere utredning og gi oversikt over administrative og økonomiske konsekvenser av sine anbefalinger.

Datavirus og destruktive ordre gitt via styringssignaler langt unna, kan bli katastrofale for det norske samfunnet. Andre land er bedre beskyttet enn oss, mener Sårbarhetsutvalget. (Illustrasjonsfoto)

Derfor er et eget departement nødvendig, for å gi beredskapsarbeidet nødvendige ressurser og politisk tyngde. En rekke nåværende direktorater (politi, strålevern, mfl.), hovedredningssentraler og fylkesmennenes arbeid med kriseberedskap, skal være underlagt trykghetsdepartementet. I tillegg anbefaler utvalget å opprette et uavhengig tilsynsorgan som passer på at myndighetenes sikkerhetskrav til enhver tid blir oppfylt, samt et kompetansesenter/kunnskapsbank etter sveitsisk og amerikansk mønster.

Politisk avgjørelse

Innen årsskiftet vil Sårbarhetsutvalget bli fulgt opp med en stortingsmelding, i regi av Justis- og politidepartementet.

– Utvalget «sopte markedet» og viser bredden i alle problemer og utfordringer vi står overfor. Nettopp derfor er det viktig å gi

Stortinget en helhetlig presentasjon av de mange tiltakene som ble foreslått, sier avdelingsdirektør Mette Stangerhagen.

– Arbeidet startet også lenge før høstens terrorhandlinger, selv om 11. september ikke har gått upåaktet hen. Så å si alle departementer er involvert, især Sosial- og helsedepartementet, sier Stangerhagen.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har fått ansvaret for å vurdere overordnet organisering, dvs. om det er for mange aktører og fragmentert ansvar i sikkerhets- og beredskapsarbeidet. Prosjektleder Svein Berbu sier at mandatet kun er å utrede behov for samordning på direktoratsnivå. Ifølge prosjektlederen gav høringsrunden liten støtte til forslaget om å opprette et nytt departement.

All planlegging av den kommende stortingsmeldingen er unntatt offentlighet. Prosjektlederen bekrefter at en foreløpig rapport om det nye direktoratet for sikkerhet og beredskap var ferdig 15. oktober. Sikkerhetsdirektoratet vil enten bli underlagt Justisdepartementet eller Arbeids- og administrasjonsdepartementet, inkludert deler av Forsvarets overkommando og ni eksisterende tilsyn/direktorater.

– Kari Ronge, *Tidsskriftet*
kari.ronge@legeföreningen.no

Litteratur

1. Norges offentlige utredninger. Et sårbart samfunn. Utfordringer for sikkerhets- og beredskapsarbeidet i samfunnet. NOU 2000: 24. Oslo: Statens forvaltningstjeneste, Seksjon statens trykning, 2000.

Delt syn på ny organisering

Redningsberedskapsutvalget mener beredskapen mot terroranslag med ABC-stridsmidler hittil har vært lite tilfredsstillende i Norge. Utvalget etterlyser en sterkere samordning, men anbefaler ikke at det etableres en generell, sentral krisehåndteringsmyndighet.

Redningsberedskapsutvalget, ledet av lagdommer Lars Jorckjend, ble opprettet høsten 2000. Målet har vært å se de offentlige, frivillige og private bidragene under ulykker og kriser i sammenheng, og om det er mulig å forenkle dagens organisering. Utvalget er også bedt om å gi sitt syn på hvordan redningsapparatet bør organiseres i lys av terrorhandlingene i september i år.

Innstillingen (<http://odin.dep.no/jd/norsk/publ/rapporter/012101->

[220002/index-dok000-b-n-a.html](http://odin.dep.no/jd/norsk/publ/rapporter/012101-220002/index-dok000-b-n-a.html)) ble overrakt justisminister Odd Einar Dørum 1. november. Rapporten avspeiler til dels stor dissens i utvalget, blant annet når det gjelder endringer i Siviltforsvaret. Et flertall foreslår at redningstjenesten får ansvar for samordning og ledelse av akuttinnsats ved alvorlige ulykker som truer store materielle verdier eller som betyr fare for alvorlig miljøskade, mens et mindretall mener at redningstjenestens oppgaver fortsatt bør være begrenset til innsats som gjelder liv og helse. Utvalget står imidlertid samlet i synet på at det bør utarbeides en egen redningslov, der blant annet samvirke- og ansvarsprinsippene nedfelles. En slik lov må være samordnet med blant annet helselovgivningen, politiloven og brannvernlovgivningen.